

Thomas Lindemann Johann Kleinschmidt

Conclusiones Iuridicae De Iurisdictione,

Rostochii: Ferberus, 1618

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn788069551>

Druck Freier Zugang

RU Nr 1618
Lindemann

45

Conclusiones Juridicæ
DE
JURISDI-
CTIONE,

Quas

ANNUENTE DEO,

Præsidente

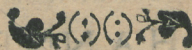
AMPLISSIMO ET CONSULTISSIMO VIRO
DN. THOMA LINDEMANN

Jcto eximio, & incluta quæ est Rostochl, Acade-
mia antecessore ordinario, fautore & præce-
ptore officiosissimè colendo,

Publicè proponit

JOHANNES Kleinschmidt / Rostoch.

Mense Novemb. in Auditorio majori

ROSTOCHII,

Typis exscripsit Augustinus Ferberus Anno 1618.

Viris

AMPLISSIMIS, PRUDENTIS-
SIMIS, MULTARUMQUE RERUM
VSU ET EXPERIENTIA CLARISSIMIS,

D N. HERMANNO
SCHILLINGIO, Reip. Rosto-
chiensis consuli vigilantissimo, propatri.

ET

D N. VINCENTIO
GLADOVIO, ejusdem Reip. Sena-
tori primario, affini, fautoribus & promo-
toribus extra ordinem honore & obser-
vantia prosequendis,

Inscribo

JOHANNES Kleinschmidt/
Auctor & Resp.

1930 III 38

In Nomine Domini nostri Jesu Christi ad omnia con-
filia omnesq; actus feliciter progredimur l. 2. C. de off.

præs. prætor. Afr.

CONCLUSIONUM JURIDICARUM

De

JURISDICTIONE,

THESIS I.

Verbi prima cura esse debet, docente Justiniano in l. 1. de just. & jur. juri inquit operam daturum prius nosse oportet, unde nomen juris descendat: & quia de jurisdictione dicturus, derivationem prius undeq; nomen juris descendat, dispiciendū, cum nihil probe possit intelligi, nisi verba prius cognoscantur.

II.

Deductum alij putant jurisdictionem à jure & ditione, sicq; scribendum non jurisdictio, sed jurisditio, verū cum hanc notationem neq; nominis figura, neq; literarum numerus, neq; vocis ditionis significatio admittat, ut loquitur Boccr. tract. de jurid. cap. 1. n. 23. rejicienda potius erit, quam admittenda, imprimis cum hæc assertio autoritate destituatur, & apud omnes auctores scriptum & pronunciatum legatur Jurisdictio, nunquam Jurisditio.

III.

Rectius illi, qui jurisdictionem à juredicendo descendere affirmant, nam qui jurisdictionem habet & exercet, dicitur jus dicere in l. 1. de jurid. l. 18. l. ult. eod. l. 10. de offic. procons. l. 2. § 10. § 23. & 28. de Orig. jur. Donell. 17. comment. 7. Wesenb. in par. tit. de jurid. num. 2. Obrecht. de jurid. cap. 1. n. 6. Matth. Steph. lib. 1. de jurid. cap. 1. n. 10. & seqq. Boccr. tr. b. cap. 1. num. 25. Sichard. ad rubricam C. de jurid. n. 1.

IV.

Nec parum latine dictum dictio juris. sic dicitur factio testamenti pro eo, quod est facere testamentum. l. filius familias ff. Qui testament. fac. poss. Sichard. d. l.

A 2

5. Hæc

V.

Hæc autem jurisdictio nomen generis est & speciei, sicut adoptio *l. 1. de adopt. § 1. Instit. eod.* Ut enim adoptio ab arrogatione, cognatio ab agnatione distinguitur, sic jurisdictio ab imperio *l. 1. de off. ejus, cui mand. est jurid.*

VI.

Animadvertere in facinorosos in hujus materiæ tractatu sumitur in latissima interpretatione pro jus dicere de capite hominis facinorosi *l. 2. § 16. junct. § 23. de Orig. jur.* jurisdictio autem & jus dicere sunt conjugata, quæ se mutuo sequuntur, & uno posito alterum necessario ponendum. Sequitur huic animadversioni jurisdictionem in genere suo modo competere.

VII.

Et sub titulo de Jurisdictione ff. & C. etiam de imperio agitur, consequens est generalem esse & generaliter rubricam intelligendam, cum rubrica sit velut index nigri & compendium, doceatq; titulus quid sub eo contineatur, sicq; lex in dubio intelligi debeat, ut rubricæ conveniat *Boer. tr. de jurid. cap. 1. num. 11.*

VIII.

Sequitur hinc jus dici in generali significato non tantum cognoscendo, solo causæ examine & censura, sed & simul imperando, jubendo, imperij autoritate intercedente *Matth. Steph. lib. 1. de jurid. cap. 3. num. 4. & 5.*

IX.

Nam si quid imperat Magistratus, coercet, vel in facinorosos animadvertit, jus dicit *l. 2, § 16. & 23. De Orig. jur.* in quibus tamen si civilem usum spectes, verè jus non dicitur, cum strictè solus is jus dicat, qui cognoscens de causa, quid juris sit pronunciat.

X.

Ab hac sententia recedit Muretus in tractatu suo aureo de jurid. fol. 1; 8. ubi dicit: Quamdiu stetit Respublica Romana jurisdictionis verbum ad criminales causas nunquam accommodatum est, sed ad pecuniarias causas tantum, verum a se illud allegatum *§ 16. & 23. De O. J.*

XI.

Movetur ille duobus argumentis, quibus facile est occurrere, si de

re, si de jurisdictione civili illa accipias, in stricta enim significatione crebrius coaretatur ad causas civiles. Longovallius in repetit. l. Imperium fol. 171.

XII.

Consideramus autem hic jurisdictionem, quatenus à magistratu exercetur.

XIII.

Excluditur ergo potestas patris in filium, domini in servum, mariti in uxorem, cum hæc potestas jurisdictio non sit, sed jus privatum & domesticum. Quicumq; enim jurisditioni præest, neq; sibi neq; suis jus dicere debet, neq; uxori, neq; liberis, neq; servis l. 10. de jurisdic.

XIV.

Sed & publici juris est jurisdictio, & ad magistratus pertinet, quia jure publico saltem tribuitur, non autem privatorum consensu l. pen. de judic. l. privatorum consensus C. de jurisd. Si itaq; pater filium, dominus servum castigat vel punit, non hoc ipso jus dicere, sed illud, quod sibi jure permissum est, non vi jurisditionis, sed vi patriæ potestatis & dominicæ, adimplere dicitur.

XV.

Posito illo, jurisdictionis nomen esse genus & speciem, jungemus ipsam definitionem jurisdictionis, quatenus genus est, ut sic à generalibus ad particularia fiat progressus.

XVI.

Jurisdictio in genere & latissima significatione accepta, est statuendi de re qualibet, & constituti exequendi legitima potestas, Treutler. part. 1. disp. 3. th. 1.

XVII.

Et hæc est illa jurisdictio, quam Dd. dicunt reliquas species suis ulnis complecti, nec certo negotio aut quantitate ulla circumscribi, sed vastissimum jus dicentis officium pervagari, extra jurisdictionis ipsius, extraq; imperij metas l. 1. h. 1.

XVIII.

Aliàs dicitur speciali notâ Plenissima, Omnimoda l. 7. § fin. De off. procons. Clem. unic. § ysdem. De foro competent. Treutl. part. 1. disp. 3. th. 1. lit. b. & hæc neq; temporis, neq; loci, neq; personarum exceptionem admittit. Ampli. & Clari. Dn. D. Cothmannus præceptor meus summè honorandus Respons. jur. Academ. 38. num. 36.

A 3

19. Hæc

XIX.

Hæc jurisdictio bipertita vulgò dicitur, & in imperium & jurisdictionem in specie sic dictam distinguitur.

XX.

Jurisdictio tamen in genere ac propriè considerata ab imperio differt & definiri potest notio criminalium & civilium causarum, quæ vel lege certa, vel jure magistratus vel ex mandato vel extra ordinem competit *l. notionem ff. de V. Sig. l. 5 ff. de Re jud. l. 1. § initio ff. de offic. præf. urb.*

XXI.

Undè jurisdictio in criminalem vel civilem rectè dividitur: illa est causarum criminalium certa lege data concessa: hæc civilium causarum cum imperio quodam jure magistratus competentis notio.

XXII.

Utraq; jurisdictio in abstracto considerata ab imperio differt, at inconcreto plerumq; imperium & jurisdictio concurrunt.

XXIII.

Nervus enim jurisdictionis imperium est jubendi scilicet cum parendi necessitate conjuncta potestas, idq; quia vel à jurisdictione discretum vel cum ea conjunctum est, idè in merum vel mixtum statuitur.

XXIV.

Bartolus illa distinguit & determinat officio judicis nobili & mercenario, ut nempe illud imperium judicis officio nobili expediatur, jurisdictio officio judicis mercenario, *Franciscus de Clapèrj's tract. de jurid. conclus. 2. in princ.* ubi tamen paulò post sic rectè distingui negat.

XXV.

Nobile officium judicis illud dicitur, quod per se stat omnino, nec ulli deservit, quodq; judex suæ jurisdictionis auctoritate exerceat. Interdum motu proprio, nemine petente vel proponente actionem, inquirendo nimirum & puniendo sceleratos & qualiter extra de Accusat. Interdum ad implorationem partis illius, quæ nullam actionem juris ordinariam habet: ut quando minor, ætatis facilitate lapsus restitutionem petit, nobile implorat officium judicis, quia actio ordinaria deficit. Interdum imploratur ab eo, qui quidem ordinariam habet actionem, sed mavult uti officio

officio judicis nobili, quod fit per inhibitiones, interdicta, mandata & alia extraordinaria juris remedia & beneficia.

XXVI.

Mercenarium judicis officium illud est, quod actioni propo-
sitæ deservit, ubi iudex id sequi debet, quod inter partes actum
est, l. semper 34. de Reg. Fur. Marth. Steph. lib. 1. de jurid. cap. 1. n. 42. &
seqq. Muscornius de jurid. n. 67.

XXVII.

Hanc tamen distinctionem reprobant Obrecht. de jurid. cap.
12. n. 30. & seqq. Borer. cap. 3. n. 4. Gædd. ad l. 22. de V. S. dicentes in
jure non exprimi, doctrinæ tamen gratia retineri posse & debere
contendit Thom. Michael. de jurid. conclus. 107. lit. h. id ipsum tamen
Gæddæus ad l. 34. de V. S. n. 3. & 8. sentit, dum persecutiones extra-
ordinarias non per modum actionis, sed mero jus dicentis offi-
cio in jure peragi nec iudicium ingredi affirmat. Nobile enim
officium illud est alijs, quod Gæddæo merum.

XXVIII.

Imperium merum certè per se consideratum à jurisdictione
etiam criminali secernetur. Ast cum imperium hoc exercens si-
ne cognitione nil imperet: ideo in concreto plerumq; jurisdi-
ctio criminalis eidem cui & merum imperium competit.

XXIX.

De vocabulo meri ejusq; notatione varia est Dd. opinio. Mu-
scornius tr. de jurid. conclus. 37. tres hujus vocabuli meri tradit ex-
positiones ex Bartolo, quartam ex Fabio Optinello.

XXX.

Prima Bartoli est, quod nempe Merum dicatur, quasi libe-
rum ratione principis, qui libertatis sedes appellatur c. proposuit
De concess. prebend.

XXXI.

Secunda: quod liberum dicatur ratione judicis, qui agat ex
nobili officio, ad differentiam officij mercenarij.

XXXII.

Tertia quasi simplex, purum & à jurisdictione simplici se-
paratum, & hæc tertia vera est quam & ipse Muscor. n. 39. appro-
bat & arripit.

XXXIII.

Quarta est Optinelli, quæ opinio merum exponit summum
supre-

supremum atq; perfectum *arg. l. 2. §. populo deinde aucto. de Orig. jur.*

XXXIV.

Primam & secundam Bartoli & quartam Opinelli veram non puto, quamvis enim illo sensu in iure aliquando accipitur Merum pro libero, pro supremo & summo. In hac tamen quaestione ita accipi nec potest nec debet: quia nempe merum opponitur Mixto. *in l. imperium 3. de iurisd.* Mixtum autem dicitur propterea, quod illi iurisdictioni insit vel cohæreat *d. l. imperium 3.* & ab illa mixtura (quæ tamen non essentialium est confusio, ut suo loco dicitur) nomen habet, sequitur infallibiliter merum dici propterea quod illi iurisdictioni non insit aliunde, id est purum, simplex, nulli iurisdictioni speciali immixtum, sed à simplici iurisdictione quæ consistit in cognitione causarum criminalium, omnino separatum & distinctum.

XXXV.

Sic sæpissimè accipitur vocabulum Merum, quasi parum cuiq; nihil immixtum *l. 32. de condit. & demonst. l. bona fides 31. ff. de posuit l. 98. §. mihi Romæ De solut. l. un. §. fin. ff. si quis ius dic. non obtemp l. 5. de V. O. §. 1. Inst. de stipulat. divis. & magis patet hoc ex l. fin. de off. e. ius cui mand. est iurisd.* Ubi mixtum dicitur non merum. Sic vinum merum dicitur, quod nihil aquæ admixtum habet.

XXXVI.

Hic commodè annexitur de criminali iurisdictione, an illa etiam sit imperij meri, dixi enim merum propterea dici quod illi non insit iurisdictioni, in specie sic dicta, & dicitur ratione mixti merum, cui illa inest. *d. l. imperium 3.* sequitur illi non inesse.

XXXVII.

Criminalem iurisdictionem esse negandum non est. utiq; enim indicta causa damnari nemo debet. *l. absentem §. de penis.*

XXXVIII.

Et viæ executivæ per se sunt illicitæ, legibus improbatæ & damnatæ. Quinimo nec quidem invictissimus Imperator ab executione procedit *l. meminerint. C. unde vi.* nec debet fieri ex abrupto talis processus executivus, neq; pro libidine & dictatoria affectu, sed præcedente iudicis ordinarij cognitione & de-

creto.

creto. *Clarissimus Jctus D. D. Cothmannus respons. jur. Acad. 17. num. 79. & seqq.* Imò substantiale est iudicij ante sententiam plenè audire & cognoscere *Tholos. 4. de Repub. §. u. 39.*

XXXIX.

Ulpiano Merum Imperium est habere potestatem gladij ad animadvertendum in facinorosos, quod etià potestas dicitur *d. l. 3.*

XL.

Hanc definitionem video probari *Wesemb. in par. h. t. n. 6. Johanni Longovall. in repetit. l. 3. de jurid. n. 1. & seqq. Scip. Gentil. tr. de jurid. lib. 3. c. 3. Matth. Steph. de jurid. l. 1. cap. 6. n. 69. Runnio tr. de jurid. part. 1. c. 1. q. 5.*

XLI.

Et hanc definitionem se eò magis amplecti dicit *Johan. Longovall. dicto l.* quod à Jcto Ulpiano conscripta sit, quem sèpissimè omnium Jurisprudentum totis Pandectis circa definitiones versari asserit.

XLII.

Definitionem autem hic indicat particula usitata EST, quæ est nota definitionis, nisi contrarium ex circumstantijs manifestè appareat. *Hunn. part. 1. de jurid. cap. 1. q. 5.* & hanc definitionem rei definitæ tantum convenire puto & cum illa converti. Quicumq; n. habet potestatem gladij ad animadvertendū in facinorosos, ille habet merum imperium, & describitur per rei substantiam: quamvis enim Imperator effectum ponat, tamen idem est, ac si dixisset, Merum Imperium est potestas gladij ad animadvertendum in facinorosos, quod etiam indicant ultima verba in *l. 3. De jurid.* ibi. Quod etiam potestas appellatur.

XLIII.

Simile est illud, quod Longovallius ex Quintiliano in Horat. refert *tr. de jurid. n. 13. mihi fol. 150.* virtus est vitium fugere, hoc est, Fuga vitiatorum, nec novum est in jure civili, ut in definitionibus jurium ponantur verba actualia, factum ipsum & actum significantia, ut exemplis demonstrat *Francisc. de Claper. cond. 4. n. 5. tr. de jurid.*

XLIV.

Annotat Longovall. *d. l. n. 14.* nullam in toto jure reperiri definitionem, quæ contra subtiles & acutos Dialecticorum scrupulos defendi possit. sufficiat itaq; rem ipsam hac definitione satis describi ac declarari.

B

45. Et

XLV.

Et hoc imperium vocatur uno vocabulo potestas d. l. 3. idq; per eminentiam *Cujac. 21. observ. 30.* vocis usu ad speciem restricto.

XLVI.

Vocabulum autem gladij non materialiter pro gladio saltem ferreo, sed formaliter, uti loquuntur Dd. pro omni gladio criminis punitivo, hoc est omni coercitione majori.

XLVII.

Sic nec semper gladius accipitur pro gladio ferreo, ut in *c. dilecto de sentent. excommun.* ubi rescribit Pontifex Decano Aurelianiensi, ut se defendat utendo gladio Ecclesiastico, puta excommunicatione. Deinde in *c. 13. ad Roman. v. 4.* generaliter quamlibet delinquentium pœnam continet. Ibi: si malè feceris, time, non enim sine causa gladium gerit (magistratus). Dei enim minister est, vindex in iram Dei, qui malè agit. certè hic ratio textus non patitur vocabulum gladij, restringi ad gladium ferreum, sed denotare coercitionem quamlibet.

XLVIII.

Et tres gladios ponere interpretes. Naturalem, Civilem, pecuniariam tradit D. D. *Cothmannus resp. jur. Acad. 1. n. 278.*

XLIX.

Interea tamen strictè sumi pro subiecta materia non nego, pro gladio ferreo, siquidem absurdum non est, nec absonum, vocabulum aliquando generaliter accipi, & sic multa comprehendere, aliquando pro subiecta materia restringi contrahiq; ad specialem significationem.

L.

Sic in *l. aut damnum 8. § 1. de pœnis* strictè accipitur, & appellatione gladij materialis tantum, non aliud quodvis extremum supplicium continetur: si enim quis damnatur, ut gladio in eum animadvertatur, gladio animadverti oportet, non securi vel telo, fuste vel laqueo vel alio modo d. l. 8. ratio est, quod ibi agatur de sententia, quæ certa esse, nec confusè & generaliter accipi debet. *l. 5. § 1. l. 59. de re jud. l. 6. de reb. cred. § 32. Inst. de Action.*

LI.

Et absolutio seu jus absolvendi hac definitione non quidem expresse

expresse sed tacite continetur. Qui enim potest damnare, & absolvere potest *l. solent de off. procons.*

LII.

Sequitur de gradibus meri Imperij. Bartol. ponit sex in *l. Imperium 3. h. 1* Maximum, majorem, magnum, parvum, minorem, minimum, quos Bocer. *tr. de jurid. cap. 3. n. 98.* examinat.

LIII.

Malè illud, quod in primo gradu ponit potestatem condendi legem universalem, condendæ quippe legis generalis potestas definitione meri imperij comprehendi non potest, cum merum dicatur consistere in animadvertendo in facinorosos *d. l. Imperium 3.* at condendo legem generalem, non semper quis animadvertit in facinorosos.

LIV.

Sic nec legis generalis condendæ potestas per Imperatorem in alium transferri potest, sicut nec cætera reservata in signum supremæ jurisdictionis Imperialis, *Matth. Steph. de jurid. lib. 2. p. 1. cap. 1. membro 2. n. 9.*

LV.

Erit ergo legis generalis condendæ potestas è numero Regalium & reservatis principi *arg. l. 1. de const. pr.* Diversa enim sunt regalia in signum præeminentiæ, & superioritatis principi concessa. de quibus *tit. Feud. Que sint regalia. Obrecht. de jurid. c. 7. n. 33. Longovall. cap. 7. n. 27. Hunn. tr. de jurid. part. 1. cap. 3. q. 2.*

LVI.

Hodie tamen restricta admodum est illa Imperatoris potestas condendi legem universalem, cum fermè nullas vires habeant leges imperiales, nisi accedat assensus & consilium statuum Imperij. *Mit der Stenden des Reichs bewilligung.*

LVII.

Sex ponit Francisc. de Claperijs, sed à Bartolo modò diverso. In primo gradu ponit mortem naturalem, in secundo civilem, in tertio amissionem civitatis, in quarto mutilationem membri, aut aliam corporis afflictionem, in quinto leviorum criminum castigationes & pœnas, in sexto ponit mulctam.

L VIII.

Alij quatuor faciunt gradus, secundum quatuor elementa, ut quidam puniantur in aëre, quò referunt strangulationem & suspendium. Quidam in igne, quò referunt cremationem, quidam in aqua, huc submersionem, de qua § 6. *Inst. de publ. jud.* quidam in terra, huc vivorum sepelitionem *Mascard. de probat. conclus. 103. n. 4.*

L IX.

Rectius illi, qui ad tres reduci posse asserunt, cum aliàs pænæ, quibus crimina coercentur vi meri imperij ad tres gradus commodè referri possint *l. capitalium de pen.* ne nimium pro qualitate pænarum illa graduum partitio & distributio excrescat, cum teste Virg. nemo

Omnia pænarum comprehendere nomina possit.

Zasius l. 3. h. t. Scip. Gent. de jurid. lib. 3. cap. 6. Matth. Steph. tr. de jurid. lib. 1. cap. 7. & seq. Hunnius de jurid. part. 1. cap. 3. quest. 1.

L X.

Et probatur hoc expresso textu *tit. 17. lib. 5. sentent. Pauli* ubi ita sentit. summa supplicia sint crux, crematio, decollatio. Mediorum autem delictorum pænæ sunt, Metallum, ludus, deportatio. Minimæ Relegatio, exilium, opus publicum, vincula.

L XI.

In primo & secundo gradu ponuntur pænæ capitales, quæ vel vitam, vel libertatem, vel civitatem adimunt, hoc est, quæ aliquem eximunt ex hominum omnium societate, vel ex liberorum hominum jure, vel civium ordine & albo *l. 2. de publ. jud. l. 2. l. capitalium de pen. l. licet. de V. S. D. D. Cothmannus Resp. jur. Academ. 2. n. 50.*

L XII.

Quæ vitam adimunt naturalem, ad primum gradum referuntur, & hoc gradu continetur pænâ mortis, quæ fit separatione animæ à corpore, teste Cicer. quando quis definit amplius inter homines esse, & hæc mors naturalis ultimi supplicij appellatione tantum continetur. Metallum pænâ, deportatio, relegatio non continetur. *Cujac. 3. obs. 36.*

L XIII.

Huc pertinet decollatio *l. 8. § 1. de pen.* quæ successit in locum damnationis ad bestias *Matth. Steph. de jurid. lib. 1. cap. 8. num.*

42. Crux

42. Crux & furca (de differentia crucis & furcæ vide Cujac. 16. obs.
1.) vivi crematio & fumigatio l. aut damnium §. §. hostes. 2. de pen. l.
2. C. de fals. monet. l. un. C. de Nisi agger.

L X I V.

De cōsuetudine strangulationis inquit Matth. Steph. tr. de jurid. lib. 1. c. 8. n. 81. æquā esse, si animus furandi cum animo latrocinandi & tranquillitatē publicā turbādi concurrat. Et sic constitutio-
nē Friderici Imperatoris intelligendam monet Clariss. & Conf. D.
D. Lindemannus, præses, præceptor meus summa observantia colendus in di-
ffut. de privat. delict. th. 21. & hoc ostendunt verba constitutionis,
ibi: Publici latrones, tum etiam pretium, non enim verisimile est,
Imperatorem ob quinq; asses furto ablatos vitam alicui adimere
voluisse. Asses autem ibi intelligi vulgares certissimum est exin-
de, quod gladius rustici 20 solidis æstimeretur, quod de aureis in-
telligi nequit. D. D. Lindemannus dicto loco.

L X V.

Et hoc genus supplicij neq; jure divino, neq; civili, sed con-
suetudine & recentiorum Imperatorum constitutionibus indu-
ctum & comprobatum est D. D. Cothmannus resp. jur. Acad. 50. num.
51. ubi numero seq. 52. addit, causam hujus impulsivam nullam
esse aliam, quam furtorum frequentiam, ob quam pœna exacer-
bata est. l. aut facta §. fin. de pen.

L X V I.

Ad hunc primum gradum pertinet vivi in partes disruptio,
Heinrich Halsgerichs ordnung Carol. 5. cap. 124. submersio in pro-
fluentem aquam §. 6. Inst. de publi. jud. latronum pœna, quæ est fra-
ctio membrorum per toram. Matth. Steph. lib. 1. c. 8. n. 39.

L X V I I.

Sequitur secundus gradus meri Imperij, in quo ponuntur
capitales pœnæ, quæ caput civile adimunt, libertatem nempe &
civitatem, hi enim civiliter mortui intelliguntur, cum jure civili
deminutione capitis maxuma & media mori homines dicantur
l. verum est §. societas pro socio.

L X V I I I.

In hoc gradu secundo ponitur damnatio in Metallum l. 3. §. 1.
de pen. in perpetuum opus publicum l. 2. §. 1. de pen.

B 3

69. Item

LXIX.

Item deportatio *l. capitalium. ff. eod.* quæ est species mediæ non maximæ capitis diminutionis *per § 2. Inst. de cap. dimin. l. 2. § 1. de pæn.*

LXX.

Sic etiam huc spectat aquæ & ignis interdictio *l. 3. pr. de pæn.* quæ etiam ad mediæ capitis diminutionem refertur. In hujus autem locû successit deportatio *d. l. 2. § 1. de pæn. l. 2. ff. ad l. Jul. pecul.*

LXXI.

Olim enim Romæ civem facinorosum ultimo supplicio afficere, eiq; spiritum & vitam adimere nefas erat; ideoq; talibus aquam & ignem interdicebant, qui privati usu horum elementorum nolentes volentes urbe exire compellebantur. In hujus locum successit deportatio *d. l. 2. § 1. ex Augusti lege in Insulam,* quæ à continenti distabat quadringentis millibus, excepta Co. Rhodo, Sardinia, & Lesbo, in his enim illius intervalli ratio non observata. *Cujac. 6. observ. 39.*

LXXII.

Et ita deportati in navem impositi deportabantur in Insulam, unde exire illis fas non erat, dicebanturq; speciali nomine *insulædes l. 17. § 1. de pæn.*

LXXIII.

Succedit hodie Bannum Imperiale. Bannitus enim ab Imperatore vel Camera Imperiali regia via & defensione privatur. *Gail. libro 2. de pace publ. cap. 1. num. 24. Matth. Steph. 17. de jurid. lib. 1. cap. 9. num. 107.*

LXXIV.

De damnatione ad bestias dubium est, si enim damnantur in ludum venatorium, ut ferro depugnent cum bestiis esse servos pænæ, testatur Ulpianus *in l. aut damnum § quicumq; de pæn. Cujac. 13. observ. 10.* & sic res ex eventu dijudicanda, ut si pereant ad primum gradum, sin evadant ad hunc gradum referatur. *Matth. Steph. lib. 1. cap. 9. n. 98.* si vero bestiis obijciuntur, ut ab ijs devorentur, recte & indubitæ ad primum refertur gradum *l. 1. in fin. cum l. seq. junct. l. 28. § pen. cum l. seq. de pæn.*

LXXV.

Tertij gradus pænæ sunt, quæ ad coercitionem & existimationem

tionem pertinent atq; infamiam irrogant, & quia neq; naturalem neq; civilem vitam adimunt, capitales non dicuntur *l. 4. pr. si qui caut. l. 2. de publ. jud.* aliquando tamen extra usum juris capitales omnes causæ existimationis dicuntur *l. 103. de V. S. sic & infamia levioribus pænis annumeratur § 2. Inst. de publ. jud.*

LXXVI.

Huc refertur fustigatio *l. 2. de publ. jud. l. 103. de V. S. de qua nullam moveri controversiam dicit Gædd. ad d. l. 103. n. 4.*

LXXVII.

De membri mutilatione variant Dd. Ego ad hunc tertium gradum referri debere puto. cum in primo gradu ponantur illæ pænæ capitales, quæ vitam naturalem adimant per se, quod de mutilatione membri dici non potest, si ea, qua oportet moderatione inferatur, nec ad secundum gradum, in secundo enim gradu ponuntur pænæ capitales, quæ caput adimunt civile, at nec hoc adimit mutilatio membri, cum & testamentum facere is possit *l. 6. § irritum de injust. rupt. & irri. testam.* quod non potest damnatus ad ultimum supplicium *l. 8. § fin. qui test. fac. poss.*

LXXVIII.

Est autem mutilatio membri, totius membri abscissio & truncatio sive membri incisio per N. 128. c. 20. D. D. Cothmannus *resp. jur. Acad. 3. num. 18.* Debilitatio autem est saltem impeditio officij membri *l. si fugitivi in si & ibi Bald. n. 9. C. de serv. fugit.*

LXXIX.

Membrum autem est, quod propriam ac determinatam operationem habet, ut manus, pes, oculus, auris, lingua, digitus manus, vel pedis propriè membrum non est. Dn. D. Cothmannus *dict. loco. n. 17.* ubi ad hoc allegat Bald. in *cap. un. n. 5. de nova for. fidelitat. Angel. in § quia v. nepos n. 22. & 23. Nov. ut nulli iudicium &c. Bartol. in l. 3. n. 13. de publ. jud. & in l. 2. num. 13. de publ. jud.*

LXXX.

De relegatione dubium est, sed capitalem eam pænam non puto cum Gædd. *ad l. 103. de V. S. num. 4. Matth. Steph. lib. 1. c. 10. n. 13. Treutl. disp. 3. th 5. lit. h. Hunnio part. 1. c. 3. q. 6.* per textum in *l. 28. § 1. de pen. l. 13. de honor. possess.* religatio enim capitis deminutio non est, & rectè fit ad tempus, capitis autem deminutio non fit ad

fit ad tempus, & ut libertas & civitas non datur ad tempus, sic nec
adimitur *Cujac. 6. obs. 25.* Et quia capitalis illa dicitur, qua eximi-
tur caput de civitate *l. 2. de publ. jud.* quod non est in relegato, qui
aliàs potestatem patriam perderet. § 2. *inst. quib. mo. jus patr. pt. solvatur.*

LXXXI.

De incarceratione quid statuendum? Distinguo: si in cri-
minalibus carcer pro pœna decernatur *l. 3. de custod. ex exhib. reor.*
ad hunc gradum meri imperij refero, etiam pœnam perpetui car-
ceris, siquidem illam civitatē & libertatem adimere nusquam le-
gitur. De jure equidem civili hæc pœna interdicta *l. aut damnum*
8. § 9. de pen. cum de jure civili carcer pœna regulariter non sit,
sed custodia *d. l. 8. l. 6. § 7. de injust. rupt. irri. testam.* hodie tamen
gravioribus annumeratur pœnis *c. quavis de pen. in 6. l. 2. C. de*
exact. tribur.

LXXXII.

Si verò in causa civili pœnæ loco, quod quis contumax fue-
rit, vel aliàs imponatur ad custodiam mixti erit imperij, *arg.*
l. fin. de off. ejus cui mand. est jurid.

LXXXIII.

Nec hac pœna incarcerationis quivis debitores æris, alieni
liberantur *per d. l. 2. C. de exact. trib.* spectat enim illa *l. 2.* saltem
ad illos debitores tributorum publicorum, ut patet ex rubrica ti-
tuli, non debent enim illi ob publicum debitum in carcerem con-
jici, aut tormenta perpeti, sed libera tantum custodiæ militum
tradi, si contumax esse perseveraverit in bonorum ipsius posses-
sionem fiscus mittendus. *d. l. 2.*

LXXXIV.

Ad hunc etiam gradum refero exauçtorationem illam, quæ
fit detractis armis, cingulo & sagulis, cæterisque insignibus mili-
taribus *l. 2. § 2. vers. sed si cum de his qui nor. infam.* ea enim infamiam
importat, de qua *Cujac. prolixè 27. Observ. 8.*

LXXXV.

Nunc dicendum erit de illis, qui habuerint merum imperi-
um. nullum enim est jus in civitate, nisi sint qui jura regere pos-
sint *l. 2. § 13. de O. F. l. 8. de just. & jure.* nam sicut sine legibus Resp.
constare non potest, ita nec sine magistratibus leges, & viva vox
justitiæ dicitur magistratus, & leges per magistratus spiritum ac
motum

motum accipere. sicq; sunt necessarij in omni Republ. ut in navi
vectores & navarchi *Tholof. 4. de Republ. 6. in pr.*

LXXXVI.

Cumq; de Magistratibus jam agamus, utile erit primum an-
notare, quomodo differant. Curatio, Munus, Magistratus.

LXXXVII.

Curatio Reipubl. generalior est magistratu, & etiam com-
petit illis, qui munus aliquod gerunt Reipubl. etfi magistratus
non sint *Scip. Gent. de jurid. lib. 2. cap. 1.*

LXXXVIII.

Munus obitur sine ullo honoris dignitatisve gradu, nec ho-
norem gerenti indicitur *l. 10. de Muner. & honor. & munus est si-*
nne dignitate, honor vero cum ea. d. l. 10 l. 14. de Muner. & honor.

LXXXIX.

Magistratus officium latius patet officio jus dicentis: Ma-
gistratum enim constituunt administratio Reipubl. *d. l. 14. de mu-*
ner. & honor. cum quis ea procurat quæ sunt ex civium usu. Ut
procuratio ædium, viarum, ærarij, annonæ &c. *l. 2. § 13. & seqq. de*
O. F. & jurisdictio d. l. 2. § 13. cum Imperio conjuncta.
Donell. 17. comment. 7.

XC.

Ubicunq; E. jurisdictio propria in Repub. magistratum po-
ni necesse est. & qui imperio vacant, eos non magistratu, sed mu-
nere saltem publico fungi dicit Bodinus.

XCI.

Et judicis nomine notantur sæpè magistratus *l. 2. si in jus voc.*
non ierit l. 2. de jud. l. 22. § eo a. solut. matr. l. pen. de jud. l. 3. C. ubi
& apud quem l. 2. C. de ped. judic. quamvis plerunq; judices dari in-
telligentur t. 1. C. de ped. jud.

XCII.

Hic quæstio proponenda erit: An privatus unquam habue-
rit merum Imperium? quod negandum puto cum Murero *ad §*
33. de O. F. Henri. Suerin. in repetit. lect. cap. 6. Hunnio de jurid. part. 1.
c. 3. per l. 3. de off. præsubi privatus opponitur habenti Imperium.
& vocabulum Magistratus ponitur pro ordinario & extraordi-

C

nario

nario magistratu, ut patet ex l. 7. § ult. de offic. procons. ubi Gothofr. in notis monet, rectè illud hinc colligi.

XCIII.

Sic itaq; puto rectè concludi: Omnes qui suo & proprio jure habuerunt merum Imperium, fuerunt vel magistratus ordinarij vel extraordinarij. quo posito & præfectus vigilum erit magistratus & quidem cum Imperio tot. tit. de off. præf. vig. non tamen ordinarius, sed extraordinarius, & sic loquitur l. 2. § 33. De O. J. ubi Muretus ait: Magistratus illos esse ita certum est, ut nulla sit dubitatio.

XCIV.

Et Magistratus absq; adjectione secundum excellentiam sæpè pro ordinarijs sumuntur. & sic distinguuntur à magistratibus, qui extra ordinem jus dicunt d. l. 7. § ult. de off. procons. Wesemb. ad tit. C. de pedan. jud. n. 6.

XCV.

Malè illi, qui privatis concedunt hoc imperium. nam omnis judex, etsi Magistratus non est, persona tamen publica est. & delegati quoq; habent dignitatem l. ult. C. Quid prov. non est nec. t. § 9. de Appellat. at par in parem non habet imperium. c. in notui. § quævis de elect. ubi Dd.

XCVI.

Necessarij in Repub. Magistratus, & plures si ea magna sit & negotijs & personis abundet Tholof. 4. de Repub. s. n. 28. Sic in urbe Roma varij Magistratus & judices habebantur, in provincijs ad unicum præsidem pertinebant negotia, qui omnium urbanorum magistratum viceungebatur. quod Muretus in tract. de jurisd. eleganti illustrat simili.

XCVII.

Quotidianus, inquit, usus docet, in magnis & opulentis familijs ministeria esse distincta, ita ut singuli singulis tantum muneribus præpositi sint, ut alij verbi causa, sint dispensatores, alij cellæ penariæ, alij culinæ, alij rei vestiariæ, alij alijs rebus præfecti, quorum cuiq; sua, & à cæteris separata curatio est. At in domibus pauperum necesse est ab uno plura munera suslineri, ut idem sæpè sit & coquus, & pistor, & uuctor, & tonsor, qualem fuisse scri-

isse scribit Aristoteles gladium Delphicum. Sic in urbe, tanquam in domo splendida & opulenta, magistratum munera distincta erant, & alij civilia, alij criminalia tractabant. In provincijs præfides erant, quasi gladij Delphici, hæc Muretus.

XC VIII.

Constat jam Magistratus tenuisse Imperium merum, nunquam privatum, quiq; illi fuerint, vel in urbe Roma vel in provincijs, dicendum sequentibus.

XC IX.

Et quidem initio civitatis omnia manu Regis gubernabantur *l. 1. § 2. de Orig. Jur.* & reges omnem potestatem habebant *d. l. 2. § 14. eod.* Inde ipsos reges judicia exercere solitos, & ut quodq; negotium vel criminale vel civile inciderat statuisset, & executoseffe, quod æquum videbatur, constat.

C.

Strictè tamen princeps à magistratu discernendus, ut Magistratum omnium causa & fons *Scip. Gent. lib. 2. de jurid. c. 26.* ipse enim creat magistratus, & potestas constituendorum magistratum inter regalia numeratur *c. un. quæ sunt regalia in usib. Feud.* latè tamen in *l. 2. § 14. de O. J.* magistratus nomine venit.

CI.

Exactis deinde regibus duo consules (à consulendo dicti, quod Reip. consulerent *d. l. 2. § 16.*) in locum unius regis creati sunt, penes quos summum jus uti esset, lege rogatum est *d. l. 2 § 16.* quæque igitur reges poterant, ea principio consules omnia potuerunt, & in caput civis Romani sine jussu populi animadvertere.

CII

Sic L. Junius Brutus primus Romæ consul creatus *l. 2. § 24. de O. J.* cum conjuratio adolescentum nobilium de regibus clam recipiendis detegeretur, de suis liberis alijsq; nobilibus adolescentibus publicas pœnas sumpsit, eamq; potestatem exercuit, ut perspicuum est *ex Livio lib. 2. c. 4. & 5.* sed postea lege lata, ne per omnia regiam potestatem sibi vendicarent, factum est, ut ab ijs provocatio esset, neve possent in caput civis Romani animadvertere injussu populi, solum relictum est illis, ut coercere possent, & in vincula publica duci jubere *d. l. 2. § 16. de O. J. l. 2. de in jus voc.*

C

2

103. Inte-

CIII.

Interea merum Imperium penes populum residebat, nam exactis regibus & consulum potestate diminuta, d. § 16. merum Imperium in cives Romanos & adimendi vitam naturalem & civilem apud solum fuisse populum notat *Muretus ad d. § 16.*

CIV.

Hanc summam potestatem & planè regiam habuerunt etiam Dictatores, à quibus provocandi jus non fuit, quiq; in caput civis Romani injussu populi animadvertere poterant d. l. 2. § 18.

CV.

Dictus dictator à potestate distandi, id est jubendi quod vellet *Muret. in tr. de jurisd. ad c. § 18.* quæ tamen dictatura ultra sextum mensem propter summam potestatem non durabat d. § 18.

CVI.

Decemviri etiam creati sunt, cum Imperio consulari ac regio sine provocatione legum ferendarum causa l. 2. § 4. & § 24. ubi *Muret.*

CVII.

Et triumviri capitales habuerunt hoc imperium § 30. hinc Horat. Sectus flagellis hic triumviralibus præconis ad fastidium Plautus: Quid faciam, nunc si tres viri me in carcerem compegerint, inde quasi è promptuaria cella depromar ad flagrum.

CIX.

Habuit hoc Imperium prætor provincialis l. 2. § 32, hic enim publicis præfuit judicijs, ut quæstionibus de falsis, de Parricidijs, de Sicarijs § 32. de O. J.

CIX.

Prætor tamen urbanus & peregrinus jus dicebant tantum, non de ullo crimine quærebant arg. l. 1. C. de off. prætor. l. fin. de in jus voc. l. 1. § 6, de off. prætor. urbi. *Cujac. in par. de off. prætor. Wesemb. par. ff. & C. num. 2.* nisi si quando id eis fortè extra ordinem mandatum esset. *Muretus in tr. de jurisd.*

CX.

Præfecti Vigilm habuerunt aliquid imperij, potuerunt enim cognoscere de incendiarijs, effractoribus, furibus, raptoribus, receptatoribus. l. 3. § cognoscit. de off. præf. vig. Hi noctu extra ordinem constituti disciplinam tuebantur, ne facinus aliquod in tenebris committeretur i. tit. de off. præf. vig.

III. Cum

CXL.

Cum quibus hodierni præfecti vigilum comparati, erunt im-
magine muscarum, nam ne micam vel umbram habent Imperij.
manus saltem injectionem habent & apprehensionem nudam,
quæ in facto consistit.

CXII.

Ast quia natura semper novas deproperat edere formas l. 2. §
18. C. de vet. jur. enucl. iterum facies illa & forma Romani Imperij
immutata, & lege Regia jus gladij ad solum principem sive Im-
peratorem, tanquam ad legitimum populi successorem transla-
tum est, illoq; constituto, datum est ei jus, ut quod constituisset
raturum esset l. 2. § 11. de Orig. jur. l. 1. de Const. princip.

CXIII.

Sed cum ipse princeps omnibus negotijs superesse haud pos-
set, ideo magistratus in civitatibus & municipijs creati sunt, qui-
bus leviores causas princeps cognoscendas & decidendas jure
Magistratus mandavit. Causas autem animadversionis in faci-
norosos homines princeps sibi reservavit, nec ulli eas jure Magi-
stratus concessit, sed præfidi & alijs majoribus ob industriam
personæ & dignitatem magistratus aut gravitatem causæ nomi-
nati & specialiter concessit, ut proprio officio, cognitione & e-
xamine illas cognoscerent & judicarent, nec alijs illam
posset demandare.

CXIV.

Translata itaq; in unius dominatum: Repub. sub Augustis
summum Imperium tenuit præfectus prætorio, cujus authori-
tas & dignitas tanta fuit, ut ab eo provocatio non fuerit permessa
l. un. de off. præf. prætor. tot. tit. C. de sent. præf. prætor. credidit enim
Princeps, eos qui ob singularem industriam, explorata eorum fi-
de & gravitate ad hujus officij magnitudinem adhiberentur non
aliter judicaturos esse pro sapientia ac luce dignitatis suæ, quam
ipse foret judicaturus. l. 1. de off. præf. prætor.

CXV.

Erat præfectus prætorio is qui militibus præerat, cujus po-
testatem describit *Cassiodorus lib. 6. notit. Rom.* Ubi potestati præfe-
cti prætorio nullam dignitatem fuisse æqualem tradit. Memora-

bilis vox extat Trajani de potestate præfecti prætorio. Accipe huncensem, ac si quidem rectè atq; è Rep. imperavero, pro me, sin secus in, me utere.

CXVI.

Et quamvis à præfecto prætorio provocari ad principem non potuerit *d. l. un. de off. præf. præt.* supplicari tamen potuit *l. 5. cum Auth. eq. C. de prec. imp. off. l. un. C. de sent. præf. præt. N. 119. cap. 5.*

CXVII.

Generale enim inquit illud esse *Matth. Steph. tr. de jur. lib. 1. cap. 14. n. 34.* ut quotiescunq; impeditur appellatio, in ejus locum subeat extraordinarium remedium, videlicet supplicatio seu querela. *Auth. quæ supplicatio C. de prec. imp. off.*

CXVIII.

Quantum præfectus prætorio in militia, tantum domi in Rep. præfectus urbi potuit *l. 3. C. de off. præf. urb.* omnia omnino quippe crimina, quæ in urbe vel extra urbem intra Italiam ad centesimum ab urbe lapidem committuntur ad præfectum urbi pertinent. *l. 1. pr. & § 4. de. offic. præf. urb. Pac. centur. 1. ἐναντιοφάνων q. 43.*

CXIX.

Et præses habuit Imperium merum, non tamen omnes partes meri Imperij. non enim æquale omnibus hoc Imperium concedebatur, sed alijs plenum, alijs pars mandabatur. potuit enim præses supplicio afficere & in metallum damnare *l. 6. § 8. de off. præf.* deportare tamen non potuit in Insulam *l. 6. § 1. de interd. & rel. l. 1. § 3. de leg. 3.* & sic argumentum à majori vel minori in hujus materiæ tractatu non procedit. *Bocer. de jurid. cap. 5. n. 34.*

CXX.

Cur præfidi non datum hoc jus deportandi? plures hujus rei rationes recenset ex alijs *Muscornius tr. de jurid. num. 161.* quas rejicit. hanc sequentem tradit *ex Bartolo in l. relegatorum de interd. & releg.* distinctionem: ut si quidem præfides sub se habeant Insulam, in eam deportare non prohibeantur, sin verò non habeant, ad principem recurrendum sit per *l. relegatorum § 1. de interd. & releg. & § cum autem. Inst. quib. mod. jus patr. potest. solv. & sic ad*

fic ad juris loca contraria respondet, intelligenda esse de præfidibus, qui Insulas sub se non habent. Malè, cum prohibitio generalis sit.

CXXI.

Et hi magistratus, quibus Imperium merum concessum fuit ipsum habuerunt merum Imperium, non verò exercitium solum meri Imperij. Hoc Lotharius olim, illud statuit Azo. Hæc Azonis opinio communiter recepta est, illa Lotharij improbata, ab Imperatore autem Henrico secundo approbata, unde in proverbium abiit: Obtinuit Azo æquum, sed Lotharius equum, hi duo enim equum deposuerant ex sponsione, quem Imperator Henricus arbiter Lothario adjudicavit.

CXXII.

Fundamentum pro Azone est in *l. 6. § qui universas de off. præsid. l. 170. de Regul. jur. & in l. legatus Caesaris de off. præf. l. un. de off. præf. August.* ubi privatio præsupponit habitum.

CXXIII.

Illud verum est, magistratus id habere beneficio principis *l. 11. de off. procons. l. præfes provincie l. illicitas § pen. de off. præsid. l. un. de off. præf. August.* In principe enim omnis jurisdictio resider, ab eoq; veluti perenni fonte promanat atq; in magistratus derivatur.

CXXIV.

Exercent ergò magistratus illud jure proprio, hoc est, pro suo imperio, nō alieno *l. 3. 4. de off. ejus cui mād. jurid. nec dicitur proprium eo modo, quo res dominij nostri, quia pro libitu id in alium transferre non possumus. l. pen. de off. præf. imò in arbitrio est principis, cui velit jurisdictionem atq; magistratum adimere Matth. Steph. lib. 1. cap. 39. n. 4. arg. l. 2. § 24. de O. J. & dicitur propria jurisdictio, respectu mandatæ.*

CXXV.

Hodiè longè alius status est in Romano Imperio, nam princeps in exercitio suæ jurisdictionis impediri non potest per *text. in tit. 7. de nat. feud. lib. 1. Boc. tr. de jurid. cap. 8. n. 81. in med.* Sicq; verum est, quod dicitur: Principem in suo territorio tantum posse, quantum Imperator in Imperio Romano. habita scilicet relatione ad suæ Provinciæ subditos. Quod tamen dogma cum mo-

cum moderatione certa nisi intelligas, adulationem magis aulicam quam veritatem juridicam redoles.

CXXVI.

Investiti enim sunt principes ac status Imperij cum omnibus pertinentijs & juribus superioritatis, *Wie aller Landfürstlicher Obrigkeit. Matth. Steph. lib. 2. cap. 6. n. 9.* & hodiè principibus Imperij ducibus, Marchionibus, comitibus perpetuam juris dictionem competere, in omnibus negotijs ac causis, & quidem plenissimam & omnimodam, æquè ac olim provinciarum præsidibus inquit *Bocer. c. 8. n. 80. in pr.*

CXXVII.

In quos exercetur hoc Imperium? in homines facinorosos
l. Imperium 3. de jurid.

CXXVIII.

Sed an ne etiam animadverti potest in hominem mortuum? Morte aboleri crimen certum est *l. 6. de publ. jud. l. 2. C. si reus vel accus. mort.* ratio ejus elegans est in *l. 20. de pæn.* quod nempe pænâ constituitur in emendationem hominum facinorosorum, quæ ratio emendationis cessat, mortuo eo, in quem constituitur. sicq; verum est; regulariter crimen morte extinguï & delictum tolli. quod tamen fallit primo in eo, quando ipse qui deliquit, non natura ipsa, sed vi petulanter adhibita ex hac vita decessit *arg. l. 5. C. si reus vel accus. mort. fuer.* item si atrocitas delicti est gravissima, etiam post mortem pænâ durat, ut in crimine læsæ majestatis *l. 1. ff. & C. ad l. Ful. Maj.* quod crimen etiam in liberis vindicatur, cum paterni sceleris in ijs metuendum sit exemplum, quibus si crimen remittitur, habent quod specialiter Imperatoris lenitati acceptum ferant, aliàs æterna egestate puniantur, sit eis mors solatium & vita supplicium *l. 5. § 1. C. ad l. Ful. Maj.* aliam elegantem rigidæ hujus constitutionis rationem ex Cicer. adfert. *Dn. D. Lindemannus in disp. de publ. judic. th. 14.* Ut nempe charitas liberorum amiciores parentes Reip. reddat.

CXXIX.

Illud notandum in crimine læsæ majestatis multa specialiter recepta esse ob delicti atrocitatem, quæ ad consequentiam produci non debent *l. quinquis C. ad l. Ful. Maj.* nec enim solum
pænæ

pæne infliguntur ut tollantur e medio facinorosi homines l. 28.
de pen. sed ut exemplum publicum statuatur, aliq; a facinore de-
terreantur l. 3 i. Depositi.

CXXX.

Et quia constitutio hæc admodum rigida, non ubiq; illam in
judicijs frequentari testatur Dn. D. Lindemannus *disq. de publ. jud. tb. 1.*

CXXXI.

An in animalia bruta? Animadverti in illa statuit *Muscorn.*
num. 46. & seqq. & ideo definitione non includi, quod rara
sint & singularis exempli.

CXXXII.

Ultimo supplicio affici animalia bruta negari non potest,
cum id exempla & praxis satis demonstrent, & *Muscorn.*
tract. de jurid. n. 46. scribit ex Guid. Papa porcum fuisse
suspensum, quia puerum occiderat, sic etiam *Exod. c. 21. Lev.*
c. 23. expresse perhibetur.

CXXXIII.

Illud negari potest merum Imperium principaliter in ani-
malia bruta exerceri propterea, quod deliquerint, ratio illa est,
quod in ijs non sit animus delinquendi & injuriandi. l. 1. ff. ff.
quadrupes. ergo neq; delictum § *furtum Inst. de Obl. quæ ex del. nasc.*
non itaq; propter facinus & culpam, sed ad memoriam sceleris
extinguendam pecus occidi & comburi conveniunt omnes ju-
ris interpretes. teste *Franc. de Claperijs tr. de jurid. conclus. 4. n. 6. sic*
in c. cum mulier caus. 15. q. 1. occiditur pecus, ad quod mulier inho-
neste accesserat, non quia deliquit pecus, sed ne indigni facti
memoriam hominibus refricet.

CXXXIV.

Furiosus cum nec magis ratione utatur, nec magis injuriam
faciat quam brutum animal. quæritur, an in furiosos hoc
Imperium exerceri possit?

CXXXV.

Hanc quæstionem illa distinctionis cautela cenſeo expedi-
endam, ut distinguatur primo inter eum, qui semper & absq; ul-
lis intervallis furore laborat, & alium qui non continuo furore
laborat, sed dilucida intervalla habet. Hunc utiq; dico delin-

D

quere

quere, si nempe non in ipso furore, sed ante furorem mentis compos delictum perpetraverit, & sic puniti etiam eum posse in ipso furore, quoties enim de delicto quaritur, non inspicitur conditio rei illius temporis, quo pœna est irroganda, sed potius ejus temporis, quo delictum perpetratum. l. 1. de pen. l. 34. de off. pres. l. 7. § 5. de Curat. furios.

CXXXVI.

Illum, qui absq; ullis intervallis furore laborat, delinquere non posse verum est, cum voluntas delinquentis & animus distinguant delicta l. 53. de furt. l. 3. § 2. l. 5. § 2. ad l. Aquil. § in summa Inst. de obl. que ex del. nasc. l. 12. ad l. Corn. de Sicar.

CXXXVII.

Impubes ob facinus admissum puniri potest, si proximus sit pubertati text. in § 18. Inst. de O. que ex del. nasc. fin. infantes vel infantie proximi, cum nō ab similes sint furiosis § 10. Inst. de Inutil. stipul. & consilio destituantur l. 12. ad l. Corn. de Sicar. & injuriam facere posse non censeantur l. 7. § 1. de injur. utiq; nec in hos hoc Imperium rectè exerceri poterit.

CXXXVIII.

Dicendum nunc paucis, quomodo acquiratur hoc Imperium & quidem de jure civili Romano generali concessione vel indeterminata verborum formula non transfertur, sed speciali concessione opus est. Competit enim illis, quibus id à lege vel principe specialiter expressè ac nominatim est concessum l. 1. de off. ejus cui mand. est jurisd. l. 70. de R. F. l. pen. de jud. nec jure magistratus acquiritur, ut mixtum imperium & jurisdictio specialis l. 1. vers. que vero. de off. ejus, cui mand. est jurisd.

CXXXIX.

Hinc sequi videtur castro, pago, oppido, generaliter cum jurisdictione simpliciter concessio (Wir belehnen dich mit dem Gerichte des Fleckens) merum Imperium concessum non esse, hoc enim non nisi specialiter; nominatim mit aufgetruckten Worten concessum competit d. l. 1. Matth. Steph. de jurisd. lib. 1. c. 38. n. 11. & quod specialiter & expressè tribui debet, id non censeatur generali concessione translatum c. in generali de R. F. in 6. c. fin. de off. vicar. in 6. l. 6. de pignor.

140. Idem

CXL.

Idem est, si cui regalia ab Imperatore in genere concedantur. Per generalem namq; concessionem minora duntaxat regalia acquiruntur non majora, nisi specialiter exprimantur *Boich. ad tit. que sint Regalia num. 9.*

CXLI.

Si tamen concedatur plenissima & omnimoda jurisdictio. Das hohe vnd nidergericht / & merum Imperium concessum intelligi debet *arg. l. 7. § fin. l. seq. de off. procons.* per illa enim verba ipsum Imperium merum expressum intelligitur, si enim præter simplicem jurisdictionem nihil transferri diceremus, nihil operari illa verba Omnimoda & plenissima assereremus, quod verosimile non est *arg. l. 109. legat. 1.* Plenaria enim quæ & omnimodæ æquipollet, in illis, quæ expressè non excipiuntur, nullam exceptionem admittit *Dn. D. Coihmannus Resp. jur. Acad. 39. n. 36. Matth. Steph. lib. 1. c. 38. n. 12.*

CXLII.

Deinde omnis & omnimoda æquipollere & verba universalis majoris esse virtutis & efficacis, quam verba generalia constat. *Bartol. in l. generali § uxori de Vusufr. leg.*

CXLIII.

Sed quia hodiè communiter jurisdictiones investitura acquiruntur, facile ex investituræ tenore apparet, an sit illa specialis vel generalis. Unde in jurisdictionis judicio nihil frequentius, quam ingeminare literas investiturarum, easq; producere & petere, ut aduersarius eas recognoscat.

CXLIV.

Præscriptione longi temporis acquiri, hoc Imperium merum non posse puto. quia non nisi specialiter concessum competit *l. 1. de off. ejus cui mand. est jurisd. & quæ in alterum transferri nequeunt, nullo modo præscribi possunt l. 2. C. de usucap. pro empr.* At merum transferri non posse certum est, *l. 1. § qui mandatam. de offic. ejus. cui mand. est jurisd. l. 6. de off. procons. l. 70. de R. J.*

CXLV.

Hodiè ut investitura ita & præscriptione acquiri potest, ratio eam illa cessat juris civilis, & transferri potest, cum sit hodiè

in dominio & patrimonio. Et sicut meum Imperium hodie jure magistratus competere testis est *Wesemb. par. h. n. 10.* ita etiam transferri posse recte concluditur ex d. l. de off. ejus.

CXLVI.

Mandari Imperium hoc jure civili & delegari non posse multis in locis juris civilis constitutum legitur l. 1. de off. ejus cui mand. l. 6. de off. procurs. l. 70. de R. J. nec quidem novo jure Justiniano, cum immutatum hoc non reperiatur arg. l. precipimus C. de Appellat.

CXLVII.

Et hoc intelligendum est tantum de Magistratu, non principe vel Imperatore, hunc enim mandare posse certissimi juris est d. l. 1. habet enim Imperator summam potestatem, quam non recognoscit nisi ab uno Deo l. 1. C. de ver. J. enucl. l. N. 28. in fi.

CXLVIII.

Excipitur tamen de jure civili casus absentiae d. l. 1. cujus rei ratio est, ne videlicet executio pœnarum diutius secus atq; utilitas publica postulat, differatur.

CXLIX.

Nec solum hoc casu cognitio criminalium ut *Muscorm. n. 138.* sed ipsum jus exequendi conceditur, ne executio præter modum differatur. Imperium enim maximè vim suam exercet cum exequitur, punit facinorosos.

CL.

Hinc colligitur non aliter mandari posse quam dicto casu, quem nominatim lex excipit, nimirum absentiae, quæ ad infirmitatē non extēditur Exceptio n. firmat regulam in casibus non exceptis l. nam quod liquida. § si cui de pen. leg. ita ut qui casus præterea excepti non reperiuntur, illi sub regula comprehensi intelligantur. Adduntur & in textu verba exclusiva. Non aliter, quæ sunt manifesta, & quæ contra juris rationem introducta sunt in similibus non obtinent. l. 14. de ll.

CLI.

Et diversam rationem esse absentiae & infirmitatis textus est Ulpiani in l. 2. § quæ ita senio de vsc. & excus. mun. Corporis inquit debilitas eorum munerum excusationem præstat, quæ tantum cor-

tum corpore implenda sunt, cæternæ quæ cōsilio viri prudentis obiri possunt, non remittuntur.

CLII.

Nec propterea differri debent executiones, si enim ratio exigit, alius est suggerendus à principe *arg. l. si longius de jud. & hoc approbat constitutio Carolina criminalis art. 2. referente Matth. Steph. de jurid. lib. 1. cap. 18. n. 28. Et Huunio part. 1. cap. 2. q. 6.* So ofte das geschichte/soll derselbe oder dieselbe andere tügliche Personen zu besetzung des peinlichen Gerichts/an ihre stete ordenen vnd bestellen/mit wissen vnd zulassen des Oberrichters.

CLIII.

In crimine violentiæ non solum mandari potest hoc Imperium, sed & in cæteris publicis judicijs propter *l. 178. ad scutum. Turpill. l. 2. C. de pen. Matth. Steph. lib. 1. c. 18. n. 39. Hunn. de jurid. part. 1. c. 2. q. 8.*

CLIV.

De jure Canonico Merum Imperium propter infirmitatem aut aliam gravem causam mandari posse manifestum est *c. 3. Extr. de off. & potest. deleg. sequitur extra gravem causam, & sic indistinctè delegari non posse. & ita statuunt. Obrecht. de jurid. c. 5. Fach. 9. cent. 99. Muscorn. 11 de jur. n. 132. Matth. Steph. lib. 1. c. 18. n. 68. Hunn. de jurid. part. 1. c. 2. q. 5.*

CLV.

De delegato principis *Scipio Gentili lib. 3. c. 28. statuit, eum causas meri Imperij alij delegare posse per l. un. C. qui pro sua jurid. sed contrariam sententiam veriolem puto per textus generales in l. 1. de off. ejus cui mand. est jurid. l. 70. de R. J. l. 16. de off. procons. à quibus expresse delegatum principis excipi non legitur. Hunn. part. 1. cap. 2. q. 9.*

CLVI.

Sequitur de Imperij altera species, nempe Mixto imperio, & primo quidem, unde & quare dicatur mixtum.

CLVII.

Mixtum dicitur non merum id est purum, distinctum & separatum à jurisdictione, sed quasi admixtum & conjunctum jurisdictioni speciali, non verò quod ex jurisdictione & mixto Im-

perio conflatum sit, sicq; permixtum cum jurisdictione & confusum, sicut aqua cum vino. sed quod ita recte cum eo sit conjunctum & copulatum, ut alterum sine alterius opera expediri ac perfici regulariter vix possit.

CLVIII.

Nec verum est, quod alij dicunt Mixtum Imperium à jurisdictione separari magis intellectu quam re: sicq; duos tantum constituunt terminos, non tres, quasi Imperium & jurisdictio diversa non sint, contra *l. Imperium 3. de jurisd.*

CLIX.

Sed re ipsa differre omnino statuendum, cum & actus utriusq; diversi sint. Imò quicquid est jurisdictionis, nunquam id potest esse Imperij mixti, & quicquid est Imperij mixti, nunquam id potest esse jurisdictionis in specie sic dictæ. differunt ergò ratione actuum diversorum, non tamen ratione personæ exercentis *Trentl. disp. 3. vol. 1. th. 3. lit. b.*

CLX.

Sic cum dicimus pacta in continenti adjecta contractibus inesse *l. lecta de reb. cred.* pacta in substantia sua considerata à contractibus quibus adjiciuntur, discernuntur. quod enim inest alteri, rectè differt ab eo cui inest, nam accedit ei, & sibi ipsi nihil inesse potest. *Matth. Steph. lib. 1. c. 5. n. 35. & seq. Fach. 9. contror. 95.* Sic anima inest corpori, accidentia substantijs. luculenter id probatur ex *l. 6. § 2.* diversa illa esse, quia dicitur, tutelæ dationem neq; Imperij neq; jurisdictionis esse. item ex *l. 4. de jurisd.* Ibi magis Imperij quam Jurisdictionis.

CLXI.

Patet itaq; hæc duo Mixtum Imperium & jurisdictionem rei substantia distincta & separata esse, ideoq; in arte distinguenda.

CLXII.

Nec semper jurisdictionem & Imperium esse conjuncta certum est, cum sola jurisdictione quem uti posse absonum non sit, ut in Manumissionibus, Adoptionibus, cæterisq; voluntariæ jurisdictionis actibus. *l. 2. l. 3. de off. procons.* Imò si verbis transigi res potest, si vel spontè paretur, vel quod jus dicendo statuitur ultro & volentes petant & efficiant.

16; Di-

CLXIII.

Dicitur voluntaria jurisdictio, quæ exercetur in volentes, strepitumq; judicij non requirit. *Don. 17. com. 18. Ut Adoptio, Emancipatio, manumissio. d. l. 2. de off. procons.*

CLXIV.

Contentiosa illa est, quæ exercetur in invitos, nam quod dicitur judicium in invitos reddi: verum est de contentiosa, non voluntaria jurisditione *l. 83. § 1. de V. O.* in dubio enim vocabulum jurisditionis pro contentiosa sumitur & ordinaria, quæ intelligitur sine alterius adjectione *Sichard. ad tit. de jurid. C. num. 4.*

CLXV.

Hujus contentiosæ & voluntariæ jurisditionis differentiam tradit *Scip. Gent. lib. 1. c. 18.* quod illa tribunal exigat, hæc de plano exerceri possit.

CLXVI.

Mixtum Imperium in *l. Imperium 3.* est, cui jurisdictio inest, quod in danda bonorum possessione consistit.

CLXVII.

In his verbis mixtum Imperium definiri contendit *Joh. Longovallius in repet. l. Imperium de jurid. fol. 165.* & obscuram eam esse, ex ipso Longovallio constat, dum obscuram eam esse fatetur, formamq; specificam ex alijs legibus petendam.

CLXVIII.

At certè mixtum Imperium rectè dicitur & definitur potestas, cui jurisdictio inest; sive potestas modicè coercendi & exequendi jurisditioni cohærens jure magistratus competens.

CLXIX.

Pleriq; putant mixtum hoc Imperium saltem consistere in modica coercitione *per l. ult. § 1. de off. ejus cui mand.* ubi in hæc verba scribit Imperator, Mandata jurisditione privato, etiam Imperium quod non est merum videtur mandari, quia jutisdictione sine modica coercitione nulla est. Hic sanè negari non potest consistere mixtum in modicâ coercitione, & de mixto Imperio loqui verum est ex illis verbis: Quod non est merum. Mixtum ergo erit cum tertia species non detur, & duos tantum in jurisditionis materiâ terminos agnoscamus Imperij. Merum & mixtum.

170. Sed

CLXX.

Sed quando jure civili lex vel ratio legis pro subjectâ materia contractata est & restricta, ex alijs legibus extendi, ampliari & suppleri debet. *Boet. tr. de jurid. cap. 4. num. 11. Hunnius de opt. rat. interp. jura. cap. 19.* & incivile est, particulâ unâ inspectâ de toto velle judicare *l. incivile de legibus.*

CLXXI.

Consistit hoc Imperium in modica coercitione *d. l. ult. § 1.* non tamen in sola coercitione, nam mixtum Imperium consistit in danda bonorum possessione *l. Imperium. 3. h. t.* dare autem bonorum possessionem non est coercere, sic dicitur jubere caveri prætorâ stipulatione *l. 4. h. l. 26. § 1. ad munic.* puta rem ratam haberi, judicatum solvi, judicio fisci. *t. t. de præst. stipul. damni infecti nomine caveri l. 1. & 4. de damno infecto.* Opus novum nunciatum demoliri *l. prætor ait § 3. de Oper. novi nunciat.*

CLXXII.

Hæc potestas exequendi in imperio mixto vocatur coercitio modica *d. l. ult. § 1.* sine adjuncto n. graviore animadversione significat *Scip. Gent. lib. 2. c. 5.* est enim in hoc Imperio jus & potestas, efficiens ratum quod judicatum est. Exemplum est missio in bonorum possessionem *l. 4. h. t.* hæc missio est coercitio quædam, siquidem spectat ad coercendam contumaciam ejus, qui cavere jussus non cavet, *l. 7. de damn. infect.*

CLXXIII.

Hinc patet jussum ipsum non minus esse Imperij, quam aliam coercitionem modicam, potissima enim hujus Imperij vis consistit in coercendo, jubendo, decernendo. *l. ult. § 1. de off. ejus cui mand. est jurid. l. 4. h. t.*

CLXXIV.

Exemplum mixti ponit Imperator, quod in danda bonorum possessione consistit. *d. l. Imperium. 3. de jurid.*

CLXXV.

Hanc dationem bonorum possessionis, alij jurisdictioni speciali adjiciunt, textum illum vitiosum & mendosum asserentes ob interpuncta, quæ incuria irrepsisse dicunt. *Johan. Longov. 11. de*

tr. de jurid. fol. 166. & certè in hoc variatio doctorum mirifica est, quæ facilè rem intricatam esse arguit.

CLXXVI.

Johannes Longovalius *tr. h. f. 166.* tres leges hujus tituli, primam tertiam & quartam esse continuas & perpetuas contendit, atq; eas ab Ulpiano ex ordine positas, à Triboniano truncatas existimat. Sed hoc falsum esse constat ex uniuscujusq; legis inscriptione, unaquæq; enim illarum ex singulari est desumpta libro.

CLXXVII.

Deinde his interpretis legi vult legem tertiam. Mixtum Imperium est, cui jurisdictio inest. Quod in dando bonorum possessione consistit, jurisdictio est, etiam judicis dandi licentia. Atq; ita negat pro exemplo mixti Imperij poni dationem bonorum possessionis, & specialis jurisditionis esse eam sentit, sed illius sententiam sequi nulla necessitas imponit. Et quia correctio legum admodum violenta & periculosa, & legem corrigere non est interpretem, sed legum conditorem agere, eaq; interpretandi licentia admissa quidlibet ex quolibet effingi posset. *Art. 7. ex. 17*

CLXXVIII.

Est secundum Ulpianum datio bonorum possessionis Mixti Imperij, non jurisditionis, quia mixtum Imperium in jussu consistit *l. 4. h. t.* quando autem magistratus dat bonorum possessionem, ipsa datione jubet aliquem esse bonorum possessorem.

CLXXIX.

Hic notandum in quibusdam magis elucescere Imperium, & occultari jurisditionem, & inde magis Imperij quam jurisditionis dicuntur *l. ea quæ ff. ad Mun.* in quibusdam magis jurisdictio. Non tamen magis Imperij dicuntur, quod illa etiam sint jurisditionis simplicis, siquidem illa, quæ mixti sunt Imperij, illa jurisditionis esse non possunt, cum hæc cognoscit, illa nunquam, ut ex definitione mixti pater. Coercere enim contumaces solius est Imperij, cognoscere an sit contumax solius jurisditionis. Mitti in bonorum possessionem solius Imperij, cognoscere jurisditionis, & sic ratione actuum diversorum illa sunt distincta. Propterea magis dicuntur esse Imperij quam jurisditionis, quod sint ejus Imperij, cui jurisdictio inest vel co-

E

hæret.

coheret. l. 3. h. t. ubi cognitio propter iussum suscipitur & eminet Imperium, ut in cautione damni infecti, quæ magis est Imperij, quia ut damni infecti nomine juberi caveri possit, causæ cognitio seu jurisdictio propter iussum seu Imperium præcedit & suscipitur. Mixtum Imperium quod jurisditioni coheret l. 1. § 1. de off. ejus cui mand. est jurisd. suscipitur propter jurisditionem, ut nempe cognitio ad effectum perducí possit, & sic ratum fieri, quod judicatum est. l. ult. de off. ejus cui mand. est jurisd. l. 2. de jurisd.

CLXXX.

Hinc est, quod mandata jurisditione & mixtum Imperium jurisditioni coherens saltem censeatur mandari. l. 1. in fi. l. ult. de off. ejus cui mand. est jurisd. quod aliàs jurisdictio censeretur elusoria d. l. ult.

CLXXXI.

Differt etiam mixtum Imperium à mero illa differentia & qualitate, quod mixtum circa causas civiles versetur, merum circa criminales l. jubere cavere de jurisd. l. ea quæ ad Mun. l. 4. § duas de damn. inf. in quibus illi omnes causæ enarratæ sunt civiles & mixti Imperij, ut tradunt Dd. communiter.

CLXXXII.

Judicium criminale & civile modo & fide persequendi differunt. Finis enim omnium accusationum & actionum est, ut consulatur vel rei publicæ vel privatæ, quod sit plectendo fontes corporaliter vel pecuniariter. Quando corporaliter punitur quis, absq. dubio criminaliter actum dicemus. Si verò quis pecuniariter punitur, inspiciendum est, cui pœna applicetur. Aut enim fisco applicatur, aut parti agenti. Si ea fisco ex natura propositæ actionis aut condemnatione judicis adsignetur, criminaliter actum dicetur. Si verò parti agenti, civiliter actum reputabitur, & hanc esse communiter probatam sententiam, testatur Arum 17. exercit. 3. Johan. Ever à Rosbach in pract. crimin. tit. 1. cap. 1. n. 13. per § 10. De injur.

CLXXXIII.

Hic notandum illud, quod docet Scip. Gent. lib. 3. De jurisd. cap. 10. quasdam pœnas esse mero & mixto Imperio communes. ut pecu-

ut pecuniaria, si iudicio criminali publico irrogetur meri Imperij, si exequenda jurisdictionis causa mixti.

CLXXXIV.

Vox tamen criminalis latissimè accepta comprehendit quidem multam. fisco inferendam ex communi Dd. sententia, propriè tamen & strictè criminales differunt à causis fiscalibus, & causæ pecuniariæ prorsus excipiuntur *l. properandum 13. C. de jud. Clariss. Dn. D. Cothm. resp. iur. Acad. 1. n. 185. ubi plures allegat.* Et sic criminalis causa germanicis dicitur *Peinliche Sache*, quæ corporis poenam infert, ut & tortura *Peinliche Frage*, & accusatio *Peinliche Anklage* Dn. D. Cothm. d. loc. num. 191.

CLXXXV.

Anne municipales magistratus habuerunt hoc Imperium mixtum? Habuisse negandum non est, cum cui tributa est jurisdictionis, ea quoque concessa intelliguntur, sine quibus illa explicari & ad finem perducere non possit *l. 2. de jurid. l. ult. De offic. ejus cui mand. est jurid.* Illud tamen sequi hinc necesse non est, quod quæ jurisdictionem habet, omnia illa habere debeat, quæ sunt mixti Imperij, imò sufficit partem habere pro modo jurisdictionis suæ, quæ ad exercendam eam, contra invitos necessaria. Et horum magistratuum licet tenuius ac minus amplum suisque circumclusum terminis & limitibus fuerit, verum tamen fuit mixtum Imperium. Majoris enim & minoris ratio speciem non variat. Illa non habuerunt, quæ magis Imperij sunt, quàm jurisdictionis *l. ea quæ ad Municip. nisi cautionem & possessionem l. 2. de damn. inf.* cautio enim damni infecti, & missio in possessionem dilationem non habent *l. 1. de damn. inf.*

CLXXXVI.

Sed anne & multæ dictionem? Affirmativam Treutl. puto veram, quia his publicè iudicium fuit *arg. l. 2. de jud. & magistratus possunt multam dicere l. 151. § 1. de v. s. at Municipales magistratus esse nemo dubitat. & quia multa non denegata est expressè municipali magistratui, concessa censetur arg. l. 12. de jud.*

CLXXXVII.

Hinc Boccr. *tr. de jurid. cap. 4. n. ult.* duos Imperij mixti facit gradus ex qualitate magistratuum, ut quidam sint majores, ut

E 2

Prætor

Prætor, præses &c. & hi habeant summum gradum, qui continet illa, quæ magis sunt Imperij. quidam minores ut municipales, & hi habeant infimum gradum, ubi continentur illa, quæ magis sunt jurisdictionis.

CLXXXVIII.

Ad hoc mixtum Imperium multi referunt dationem tutoris. Alij jurisdictionis esse eam affirmant. Illorum sequar sententiam, qui ex speciali legis permissione dependere eam asserunt, quia neq; Imperij est neq; jurisdictionis, sed ei soli competit, cui nominatim hæc dedit vel lex, vel senatus cultum, vel princeps *text. in l. mut. 6. § 2. de tutel. nec mandari potest. l. 8. de tut. & cur. dat.* mandari autem posset, si esset mixti Imperij vel jurisdictionis *l. 1. l. ult. De off. ejus cui arg. l. fin. de off. jurid. l. 1. De tutor. dat.*

CLXXXIX.

Sed quæstionis est, an mixtum Imperium mandari possit? Affirmo. *l. 4. de off. ejus cui mand. est jurid. & l. 1. ff. eod.* dicitur mandari posse, quæ jure magistratus competunt, & mixtum Imperium competit jure magistratus *l. 3. § 1. de injur. l. 2. de in jus voc. & hanc communem testatur Hunnius tr. de jurid. part. 3. q. 1.*

CXC.

Remotio suspecti tutoris & cognitio, illis solum competit, quibus hoc specialiter fuit mandatum. arg. illius, quod jure singulari tantum dari permittitur *l. 4. de off. ejus cui mand. juridict.* quod alias fieri necesse non esset *arg. l. 1. ff. eod.*

CXCI.

Dicendum nunc erit de altera specie jurisdictionis generalis, quæ specialis dicitur, alijs nuda, et jam bassa.

CXCII.

Hæc in se considerata & in abstracto nihil habet, quod est Imperij: nam certe dum magistratus causas cognoscit, testes audit, nullo modo imperat, & hoc respectu dicitur nuda. Sed si consideratur ut in concreto & à magistratu habetur, non est nuda, sed conjuncta cum Imperio, cujus vi jurisdictionem suam in effectum perducit *l. 2. de jurid. l. ult. de off. ejus cui mand. est jurid.* absque Imperio enim omnis jurisdictio est ridicula & elusoria. Quid e-

Quid enim si in jus vocatus venire nolit? quid si latitet, neq;
copiam sui faciat? quid si Prætoris auctoritate contempta sen-
tentia parere abnuat? Imperio opus est, quod venire cogat,
quod contumaciam non parentum plectat.

CXCIII.

Et quamvis verbum jurisdictionis nomen generale sit, &
Imperium comprehendat tam merum quàm mixtum, magis
proprie jurisdictionem criminalem & civilem frequen-
tius tamen strictius sumitur, & nihil aliud quàm civilem causa-
rum cognitionem significat *Johan. Longov. Imperium inquit. De
jurid. num. 10. mihi fol. 171. & sic in l. 4. § fin. de off. pracons. accipi de-
bet.*

CXCIV.

Loquor autem hic de jurisdictione speciali, quæ Imperio
mixto inesse dicitur, *l. 3. de jurid.* quæq; ordinaria est & jure
magistratus competit, sicq; mandari alteri potest *l. 1. de off. ejus-
dem mand. est jurid.*

CXCV.

Alia est extraordinaria, quæ & Dd. legalis dicitur, sed quia
illa nihil commune habet cum hac proprie dicta jurisdictione
speciali ordinaria, quæ jure magistratus competit & mandari po-
test *d. l. 1. illa autem, quia lege specialiter datur, mandari non po-
test d. l. 1. definitionem trademus proprie dictæ ordinariæ quam
cum Cujacio par. C. de jurid. defendit Matth. Steph. tr. de jurid. lib. 1.
cap. 5. rum. 2.*

CXCVI.

Jurisdictionem civilem supra definivimus notionem civi-
lium causarum jure magistratus competentem.

CXCVII.

Vocabulum notionis sumitur dupliciter, latè & strictè *l. an
prætor §. de re jud. l. 99. de V. S.* in lata significatione rectè genus
est jurisdictionis *dd. n.* at quatenus strictè sumitur jurisdictioni,
opponitur notio & cognitio, sicq; est nuda notio *d. l. 5. l. 99. de V. S.*
Ubi Gædd. n. 3. & seqq. erit itaq; Notionis vocabulum genus, &
duas habet species: Jurisdictionem & nudam notionem. *Donell.
l. 7. comm. 6.* five cognitionem, & sicut differunt hæc inter testi-
ta & judex datus à jus dicente *l. 1. c. ne quis in sua causa sibi jus di-
judici enim dato convenit notio & judicare l. 1. §. ad Munic. lus
dicent;*

dicenti iurisdicção & jus dicere. l. 12. de Vulg. & pupill. subst.
l. 12. § populo de O. J.

CXCVIII.

Prætor non manu militari per ministros, sed potestate iudicis dati rem expedit, & sic jure ordinario, cum ex formula præscripta res & causa agitur apud iudicem datum l. 1. § 2. si ventris nom. mul. in pos. mis. Extraordinario jure agit, cum ipse magistratus expedit. Etiam extraordinaria cognitio, exactio seu executio erat. l. 3. Ne vi. Quoties enim magistratus ministros dabant ad decreti sui executionem faciendam, extraordinario jure agebant l. ult. de jud. Ordinariè exequabantur, quoties iudices dabant in eam rem d. l. 1. § 2. l. 75. de jud. c. l. 15. § 6. 7. 8. de re judic.

CXCIX.

Hanc iurisdictionem Iudices pedanei non habuerunt, nec ulla tribuenda est iurisdicção pedaneis iudicibus, sed saltem nuda notio l. 5. de re judic. Nam qui iurisdictionem habet & exercet, sententiam exequi potest l. fin. de off. ejus. quod pedaneus non potest. l. à divo de re judic. & iudicem dare potest l. 3. h.

CC.

Pertinet enim notionis vocabulum etiam ad eos qui iurisdictionem non habent, sed de quavis alia causa notionem d. l. 5. de re jud. sic & iudicum duo genera: primum, qui tantum habent notionem, secundum qui iurisdictionem Donell. 17. comm. 6. & qui notionem habent, cognoscunt de causa, & de illa iudicare debent. l. 47. de jud.

CCI.

An autem Magistratus iudicare & sententiam dicere potuerint controversum est Cujac. negat 9. observ. 23. in fin. Argumentum hujus rei producit. Scip. Gentil. lib. 2. c. 21. ex l. 2. C. de pedan. jud. ibi: non possent cognoscere. Et quamvis alij referant hoc ad facti impedimentum publicum non juris: ipso jure tamen puto de jure veteri prohibitos fuisse propterea, quod nihil aliàs novè hac d. l. 2. sancitum esse sequeretur, & ut antea per impedimenta publica excusabantur, ita & nunc excusandi omninò, cum propter impedimenta publica meritò, quis excusetur. Non tamen prohibitos fuisse omnibus causis, ut patet ex ipso textu. hoc e-

hoc enim saltem cavetur, quod de quibus olim non poterant cognoscere, hodie possint, quæ autem illæ sunt, non explicatur d. l. 2. Sequitur ex his, de quibusdam potuisse cognoscere, & sic intelligenda l. 8. & 9. de off. præf. ibi: Præsidem æstimare debere, ipse cognoscere, an judicem dare debeat.

CCII.

Sed his iudicibus datis facti tantum, non juris quæstionem nudamq; simplicemq; veritatis, quæ facti & juris certi, inquisitionem commendatam fuisse notat Charond. de iurid. n. 25. Jus enim hi non dicebant, sed in iure certo versabantur, formulæq; sibi præscriptæ inhærebant, eaq; duntaxat habebant concessa, sine quibus cognitio explicari non poterat arg. l. 2. h. ut partes coram se vocare, dare dilationes &c. Scip. Gent. 1. de iurid. 15. Si autem perplexa juris incidisset quæstio & incerta, non ea iudicibus demandata, sed sententijs centumvirosum & Prætoris dirimebatur Revard. 2. de præjud. 7. Et hoc propterea, quod illæ causæ prætoris cognitione leviores minoresq; habitæ sint. In hoc imitati Jctos, ad quos primario facti quæstiones non spectare inquit Duar. l. disp. 41. sic Sævola quæstus de facto, respondit de iure l. 93 § pen. de leg. 3. l. 7. de Instr. vel Instrum. leg. & l. 20. § ult. de Instr. leg. de facto quæstus, responsionem negavit.

CCIII.

Et iudices pedanei sunt iudices dati, quod clarè satis convincunt l. C. de pedan. jud. quæ dari hos expressè dicunt.

CCIV.

Est autem hæc appellatio pedaneorum communis, sive sint iudices à magistratibus dati, t. t. C. de pedan. jud. qui nudam notationem l. 5. de re jud. sive magistratus alij minores. Omnibus enim hoc nomen commune est, qui in subsellijs confidebant, quibusq; tribunal ascendere fas non erat, ut tribuni, quæstores &c. & hoc modo l. 1. § 2. cum § 6. ejusdem l. facile reconciliatur. Revard. 3. conj. 10.

CCV.

Tribunal in urbe Roma describit Joach. Steph. de iurid. Judai. lib. 3. c. 3. n. 34. his verbis: Tribunalis præclara fuit in urbe auctoritas, propter excelsam & artificiosam formam, quæ elaboratum e-

ti erat, quod Augustus mutato Imperio in Basilica sua extruere
jussit. Ac describitur à Vitruvio figurâ quasi Hemisphæricâ fuisse,
cujus superior pars in circumferentia seu ambitu fuit quadraginta
sex pedum. Inferior verò pars, cui prætor infidebat, latitudines
quatuordecim pedum. Unde & Cicer. tribunal hoc Aram vocat. hæc Steph.

CCVI.

Differunt autem multum judices dati à Magistratibus, hi
enim judices dabant, aut edictum inteponebant, judices causam
cognoscebant *l. 47. de jud.* Illi judices cogebant, hi cogebantur
venire in judicium; illi sententiam ferebant, hi sententiam
pronunciabant. *Rholf. 4. de Rep. s. n. 6.*

CCVII.

Et judices dari ab arbitris differunt. Arbitrator non ad certam
formam adstringitur, sed secundum æquum bonum, prout ei visum
fuerit, sententiam dicit *l. in personam 23. § 1. de R. J. l. 1. de leg. 2. l. hæc venditio de contrab. emp.* sunt arbitri alij, qui non dabantur
à prætore, sed eligebantur à litigantibus per compromissum, de
quibus agitur in *l. 2. ff. de Recept. arb.*

CCVIII.

In *l. Imperium 3. de jurid.* Jurisdictionis exemplum Imperator
ponit judicis dandi licentiam. Omnino rectè. Datio enim judicis
est actus jurisdictionis, addicendo enim judicem judiciumq;
constituendo jus utiq; dicit seu reddit prætor litigantibus, decernitq;
saltem, coram quo judice litigandum, qui si recuset judicare,
potest compelli & cogi, ut judices, & sic jussus sive compulsio,
ut additus judicare cogatur, fit vi Imperij.

CCIX.

Nec movet quicquam particula etiam, imò confirmat magis.
Et quamvis responderi posset particulas implicativas vim suam
mittere, quoties absurdum vel pugna legum inde sequitur, *Hunn. de optim. rat. interpret. jura cap. 24.* verius tamen est, ibi proponi
exemplum, de quo dubitari poterat, & sic vocabulum ETIAM naturâ
suâ includere casum magis dubitabilem *Dd. in l. 3. de jurid. Matth. Steph. de jurid. lib. 1. c. 5. n. 32.*

CCX.

Hæc jurisdictio propria sive ordinaria est ex concessione
principis.

principis, vel jure magistratus. Ex mandato magistratus venit mandata sive delegata jurisdictio *l. more major. de jurisd. l. 2. § 3 de off. procons.* quæ non est ejus, cui mandata est propria, sed manet ejus, qui mandavit *l. 1. § 1. de off. ejus cui mand. est jurisd. l. 3. eod. l. 16. h.* Ex consensu partiū venit prorogata *l. si convenerit 18. de jurisd. l. 1. l. 2. de jud.*

CCXI.

Differunt tamen mandare jurisdictionem & judicem dare, quamvis utrumq; ex mandato & jussu originem trahat. Mandare jurisdictionem judex dicitur, qui jurisdictionem suam omnē vel speciem aliquam mandat, & generali causarum cognitioni præponit, eamq; committit: Dare judicem est aliquem in unius causæ vel articuli tantummodò exercitatione delegare.

CCXII.

Et hi, qui mandatam habent jurisdictionem, tam judicem dare, quam sententiam suam exequi possunt *l. ult. § 1. de off. ejus cui mand. jur. l. cum prator 12. § 1. de judiciis.*

CCXIII.

Et hanc mandatam jurisdictionē habuit Legatus Proconsulis, non ordinariam *per l. 1. § 4. de susp. tutor.* ubi dubiū est, an apud illū suspectus tutor postulari possit? & respondetur posse: quia mandata jurisdictione ad eum totum judicendi officium transit, idem dicitur *l. 12. § 1. de judic. l. 13. de off. procons.*

CCXIV.

Hodiè delegati appellantur, quibus ab ordinario jurisdictio delegatur & committitur, quibus forma commissionis potissimū servanda est. *cum dilecta de rescript. Gail. 1. obs. 35. n. 2. nō* tamen magistratus ipsum mandat hoc ipso vel delegat magistratum, sed ejus usum & exercitium, quod vi magistratus habet.

CCXV.

Qui delegatam jurisdictionem habet, subdelegare non potest *l. ult. de off. ejus cui mand. est jurisd. l. 5. l. seq. de jurisdic.* perniciosum enim est Reip. jurisdictionem ab alio ad alium in multa subalterna membra dispergi *arg. l. ult. rem pupilli vel adol. salu. for.*

CCXVI.

Et quia deponere magistratum nemo potuit *arg. l. 8. de hi qui sui vel al. jur. sunt l. pen. de off. præf.* modus mandandi jurisdictionem, nō ratione quadam vel jure, sed consuetudine & more majorum in-

F

trodu.

introducitur est l. 5. de jurid. quoad substantiam hæc quidem eadem est cum ordinaria, licet in persona delegati sit aliena, sicut vestis eadem in manu Titij, quæ in mea.

CCXVII.

Hanc mandatam jurisdictionem Prorectorem Academiæ habere statuit *Bocer. tr. de jurid. cap. 6. n. 9.* Abiturus enim Academiæ Rector peregrè, jurisdictionem suam mandat antiquo Rectori, tradendo ei sigillum & librum statutorum, cui eadem debetur potestas & honor *arg. l. penult. circa fin. C. de aquæ ductu lib. 11.* si nulum sit statutum de mandanda jurisdictione veteri Rectori, cui velit mandare potest. *Bocer. d. l.*

CCXVIII.

Alia est jurisdictio prorogata. Extra territorium namq; vel supra jurisdictionem suam jus dicenti impunè non paretur l. fin. h. t. si tamen consenserint litigantes, judicem incompetentem adire possunt ex consensu mutuo, sicq; judicis jurisdictionem prorogare, extendere & dilatare, l. 18. h. t. l. 1. & 2. de jud. & hoc modo electus incompetens competens factus censetur, dd. ll.

CCXIX.

Fit autem prorogatio vel jurisdictionis extensio, ad personas causas & locum, in quas & ubi jure alias jurisdictio non competere. Sic lege certis personis præficiuntur judices militares l. 6. C. de jurid. si itaq; pagani litigatores subjiciunt sese judici militari, ipsius prorogant jurisdictionem. Sic procurator cæsaris inter fiscum & alios judex est l. 1. C. de ped. jud. Si tamè litigatores in causa privata subjiciunt sese jurisdictioni procuratoris cæsaris, rectè ipsi judicem habebunt l. 1. C. de jurid. Idem statuendum de Rectore Academiæ, qui Studiosis tantum præficitur. *Auth. Habita C. ne filius pro patre.*

CCXX.

De causa ad causam prorogatur jurisdictio, si jurisdictio causarum certæ quantitatis puta centum solidorum extenditur ad causam majoris quantitatis. *Bocer. tract. de jurid. c. 7. num. 42.*

CCXXI.

Prorogatio fit dupliciter, subjicitur enim quis consensu paritum jurisdictioni alterius, & sic agitur cum volente, aut lege, & sic etiam cum invito *Donell. 17. comm. 10.*

CCXXII.

Volens quis subjicitur non conventionem nuda vel pacto nudol. 18.

do l. 18. h. t. cum illud obligationem producat nullam l. *jurigentium* § & cum nulla de pact. l. 10. C. eod. nec stipulatione vel conventionē legitima, nemo enim ex faciendi obligationibus præcisè cogi potest actione ex stipulatu ad faciendum id liberatur præstatione ejus, quod interest § *non solum res ult. Inst. de Verb. Obligat. l. si prænam 68. de Verb. Oblig. l. si quis ab alio 13. in fi. de re judic.* nec alia vis obligationum faciendi, quam teneri ad interesse dd. ll. *Jason. in d. l. 18. num. 24. & ibidem Zasius num. 12.* quos refert *Bocer. tr. de jurid. c. 7. n. 31. Matth. Steph. tr. de jurid. cap. 25. num. 9. & seqq.* nec aditus judex dici potest, quando ex stipulatione saltem convenit de aduando. *Hunnine tr. de jurid. part. 2. q. 7.* CCXXIII.

Si tamen post conventionem nudam aut legitimam aditus judex fuerit, valet prorogatio non ex conventionē vel nuda vel legitima, sed ex aditione sequuta. Duo enim hic simul requiruntur consensus & aditio l. 15. l. 18. h. t. ne post aditionem dignitas & majestas prætoris eludatur. & sic prorogationis forma posita est in ipsa aditione & consensu l. 1. de judic. ibi subjiciant & consentiāt. & hæc subjeccio nihil aliud est quàm aditio *Cujac. tr. ad Afric. 7. in expl. l. 18. de jurid. Bocer. tr. de jurid. c. 7. n. 38.* quæ fit per libelli obligationē vel satisfactionē. CCXXIV.

Si non consenserit, ipsa aditio nō sufficit, cum qui apud judicē desiderat sibi edi genus actionis, non prorogat ejus jurisdictionē l. 33. de jud. quia hoc ipso non offendit, se litigare velle, sed cognoscere, qua actione conveniatur. *Donell. 17. comm. 10.* nisi ad incompetentem citatus compareret, & omittā declinatoria exceptione fori alijs defensionibus utitur, atq; ita litem contestatur, sicq; tacitè consentit, quæ prorogata jurisdictio postmodum avocari nō potest l. 52. pr. de jud. l. ult. C. de except. l. *peremptorias 2. C. sententiā rescindi non posse. Bocer. de jurid. c. 7. n. 36.* quod tamen verū dicit, si reus sciverit illum esse judicem incompetentem, secus si nesciverit. error enim litigatorum non habet consensum l. 15. de jurid. l. 2. de jud. unde hæc cautio sive protestatio de non proroganda jurisdictione, nisi quatenus & in quantum jure teneatur. *Dass ich durch diss erscheinen/in ewren Gerichtszwang/ Herr Richter/nicht weiter den ich zu recht (schuldig)/wil gehet oder gewilliget haben. Matth. Steph. lib. 1. de jurid. c. 25. n. 53.* CCXXV.

Nec tantum facti error, ut si prætor, qui de repetundis quærit,

pro urbano adeatur, excusat, sed & juris, cum putem eundem etiam in causis civilibus iudicem esse. Juris enim error in damno rei amittendæ non nocet, sed acquirendæ *l. 8. de jur. & fact. ignor. vide Donell. 1. comm. 20. & seqq.* & utriusq; erroris exempla ponit Imper. in *l. 2. pr. de jud.*

CCXXVI.

Studioſus tamen foro ſuo renunciare non poteſt, alteriusq; jurisdictionem prorogare. quia Imperator Fridericus in *Auth. Habita. C. ne filius pro patre*; dicit ſe dediſſe jurisdictionē Magiſtratui Academico, ſicq; hoc Privilegium non eſt perſonale, ſed toti Uni-verſitati indutum, cui renunciare non licet. *c. 12. extr. de for. compet. Vult. ad l. 1. C. de jurid. n. 128. & 168. Hunn. tr. de privileg. ſtudioſ. c. 2. q. 5.*

CCXXVII.

Et mandatam jurisdictionem prorogari poſſe puto *l. 1. § 1. l. 3. de off. eius cui mand. l. 1. de jud.* ibi Cuiusvis iudicis

CCXXVIII.

Sed hodiè noſtris moribus prorogationis jus admodum coanguſtatum eſt & reſtriſtum, cum jurisdictiones ſint patrimoniales aut feudales eſſetæ *arg. tit. 1. § & quia vidimus, tit. 13. & ſeq. lib. 1. Feud.* ſolent enim ordinarij ſubditis inhibere, ne coram alio compareant, & cauſas eorūdem ad ſe avocare *Bocer. tr. de juridict. cap. 7. num. 49. Matth. Steph. cap. 25. num. 50.*

CCXXIX.

Lege ſit prorogatio per jus Reconventionis, ſubjicit enim Reconventio aſtorem petitioni mutua & cogitur is accipere aſtiones, etſi aliàs iudicium ibi pati non cogeretur. *l. 22. de jud. Donell. 17. comment. 18.*

CCXXX.

Solent quoq; Canoniſtæ Jurisdictionem in ſecularem & Eccleſiaſticam dividere. Sed hæc ut juri aſtorum & Codicis incognita, ita nec per omnia probanda, imò Eccleſiaſtica jurisdictionis pragmatica Sanſtione de pace religionis certo modo ſuſpenſa eſt.

CCXXXI.

Finitur jurisdictionis morte exercentis, non etiam mandatarij *l. 2. de off. deleg. in 6.* Recuſatione facta ob juſtam cauſam *l. 16. C. de jud.* Appellatione interpoſita, hoc enim caſu illius, à quo appellatur, jurisdictionis extinguitur *c. 59. extra de Appell.* Prorogata per pænitentiam revocatur, ſi iudex aditus nondum fuerit. *l. 18. de jurid. Gædd. ad l. 3. de verb. ſignif. num. 45.*

CCXLII.

Et hîc finio materiam Imperioſam de Imperio & jurisdictione, quæ ſuo Imperio ſuaq; jurisdictione multorum ingenia in labyrinthum præcipitavit, & in ipſo (quod ajunt) portu impingere adegit.

Conclusio

uridicæ

JURISDICTIONE,

ANNUALE

Præ

AMPLISSIMO ET C

DN. THOMAS

PLISSIMO VIRO

EMANNO

Jcto eximio, & incluta
demia antecessore ordi
ptore officio

ostochl, Acade-
re & præce-
o,

Public

JOHANNES

dt / Rostoch.

Mense Novemb.

iori

ROSTOCK

I,

Typis exscripsit Augustus

Anno 1618.

the scale towards document